

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetско ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 40 kr., za pol leta
1 gld. 20 kr. — Posamezni list velja 5 soldov.

Uredništvo in opravništvo lista je v „Narodni tiskarni“ v Tavčerjevi hiši „Hotel Europa.“

Domache stvari.

— (Iz Kamnika) se nam piše 14. septembra: Denes se je tukaj postavil volilni odbor iz devet najupljivnejših meščanov, ki bode delal za volitev g. dr. Zarnika v kamniškem mestu. To vam je veseli dokaz, da se je tudi v Kamniku vzbudil narodno-svobodomiselni duh. Že zdaj je velika večina naših meščanov odločna za dr. Zarnikovo kandidaturo in vse koledovanje delnega odbornika Murnika in dr. Bleiweisa samega, ki se more neizmerno bati za svojega ljubčka Costo, mnenja naših vrlih meščanov ne bode spremenilo, k večjemu nam še več glasov pridobilo. Naš poslanec bode g. dr. Zarnik!

— (G. profesor Janko Pajk.) Iz Maribora se nam piše 16. septembra: Za kmetško volilno skupino Maribor, Slovenska Bistrica, Konjice, Slovenjigradec in Marenberg je postavljen za narodnega kandidata v državni zbor bivši profesor, gosp. *Janko Pajk* in sicer na podlagi sporazumljenja med obema narodnima strankama. Veseli nas, da je v tem važnem volilnem okraju, katerega so nemškutarski ustavoverci že za popolnem svojega smatrali, prevzel kandidaturo mož, s katerim morajo Slovenci nedvomljivo zmagati proti nemškemu stotniku Seidlu, ako delajo složno in pogumno. G. profesor Pajk nij samo literarno, ampak tudi politično izobražen slovenski pisatelj, on je pošten rodoljub, dober govornik in da ima tudi dovolj poguma, pokazal je predlanjskim, ko ga je ministerstvo vsled ovadeb Seidl-Brandstetterjevih prestavilo od mariborske gimnazije. Ta-

čas je prof. Pajk branil svoje pravo do poslednje stopnje in v boji za pravo raji pustil službo, nego da bi se krivici udal.

— (Na Krškem) je neki c. k. notar Irkič. Tega možiceljna na vse kriplje nekateri strastni kaplani kmetским ljudem za poslanca v državni zbor silijo. Irkič za Slovence še ničesar nij storil, pač pa je že iskal cesarske službe in jo menda misli po tem potu dobiti. Kmetje bodite previdni! Naš slovenski kandidat za kmetške občine krškega, novomeškega, črnomeljskega in metliškega okraja je naš vrli rojak, g. *Viljem Pfeifer*, veliki posestnik na Krškem. Njega volite vsi!

— (Iz Bleda) na Gorenjskem 16. septembra: Na bleškem jezeru je 2. septembra šest velikih ladij se skušalo, katera hitreje vesla. Premije so bile po 5 gold., po 3 in po en goldinar v srebru. Ladje so v istem času odrinile pri ribčevem otoku in šle okolo otoka pa nazaj do Petrana. Prvi je priveslal Anton Čarman, drugi njegov brat Janez Čarman, tretji je bil Turk. — 6. septembra zvečer, ko je ravno godba bila pri Petranu, sliši se vpitje, ba je neki mož iz ladije v jezero pal, pa vtonil. Iskali so ga, a našli so ga še le 15. septembra. Bil je berač iz Nakljega. — Griža zelo pobira ljudi na Gorenjskem; vsak dan več ljudi na njej umerje.

— (Od Oljske gore) v savinski dolini se nam piše 8. septembra: Tudi pri nas so nekateri narodnjaki slovesno obhajali pet in dvajsetletni spomin odpravljenja tlake in desetine. Več gorečih kresov je bilo videti po hribcih, in bobneče grmenje

možnarjev se je razlegalo daleč okrog. Tukajšnji starejši kmetje se še dobro spominjajo na neprenesljivo prevzetnost in zarobljenost graščinskih bričev pri pobiranju desetine in pri nadzorovanju delavcev, in na krvave ožulje, katere je marsikateri kmetič prinesel s tuje tlake domov. Vedo povedati, kako brezsrčno in neusmiljeno so tedaj graščinski oskrbniki drli kmeta, ter ga dostikrat spravili ob premoženje in življenje. In sedaj bi radi nekateri imeli, da bi si kmet še enkrat tiste krvave čase na vrat obesil, da bi se še enkrat dal vkovati v teške verige ali vezi nemških graščakov, da bi še enkrat položil glavo pod podkovano „ferbolterjevo“ peto, in prodal pravice in svobodo, za katero so njegovi očetje toliko zdrave krvi preliti morali?! Pazite torej kmetje, da vas ti gospodje in njih privrženci ne dobijo na svoje limanice, če ne prav tako, pa enako.

— (Iz kozjanskega okraja) na slovenskem Štajerskem 11. septembra. Kakor se čuje, bodo volitve za okrajni zastop kozjanski kmalu razpisane; za to se vsi volilni možje tega okraja pozivlete, da ne volite več nemčurjev in nemčurskih kontrolorjev, kateri so našega slovenskega govora najhujši sovražniki, in se za zboljšanje vašega teškega stanu ravno toliko brigajo, kakor za lanski sneg. Pač pa imate po takih vam sovražnih zastopnikih od dneva večje štibre, ker dajo mnoge za okraj nepotrebne stvari napravljati, kakor nova cesta mimo grofove žage na Planini, ki bo le omenjenemu grofu hasnila, ali se pa sicer potrebne reči predrago plačujejo. Izvolite torej take može v okrajni zastop, ki vaše nadloge in težave poznajo, z vami tudi tripijo in plačujejo, kateri bodo tako tudi na tanko na to pazili, da se le najpotrebnejše stvari napravljati dajo, da se bode za taiste le toliko denarja izdalo, kolikor v resnici stanejo, in da ne bo več mogoče načelniku okrajnega zastopa s stavbenim poduzetnikom pod enim klobukom igrati.

— (Iz Toplice) na Dolenjskem se piše 8. sept.: V nedeljo smo obhajali pet in dvajset letnico oprostjenja tlake in

desetine. Že ko se je dan napočil, slišal se je strel na strel možnarjev. Po celi naši dolini je donelo naznanovano veselje. Mnogo narodnih zastav je vihralo po strehah ter slovesnost vekšalo.

— (Iz Vipave) se nam piše 9. sept.: Na poziv svobodomiselnih slovenskih novin so slovenski kmetje na Gočah 7. sept. slovesno praznovali petindvajsetletnico odpravljenja tlake in desetine. Velik kres je svoj visoki plamen proti nebu švigal, da ga je bilo od daleč daleč videti in glasno pokanje možnarjev se je razlegalo po lepej vipavskej dolini.

— (Št. Jakobska posojilnica v Roži) je po pravilih s 1. septembrom t. l. pričela drugo leto svojega delovanja. Prvo leto, od novembra 1872 do konca avgusta 1873, to je v desetih mesecih kaže račun 22.398 gld. prejemkov in 21.396 gld. izdatkov pa 1002 gld. gotovine, torej 44.796 gld. vsega premeta. Zadnjo nedeljo meseca septembra se skliče občni zbor, da se bo poročilo o društvenem napredku in se odkaže dividenda na posojila, kar poročimo v prihodnjem listu. „Bes.“

— (Iz Cerknice) se nam poroča 11. sept.: Denes je bila tukaj delitev premij med konjerejce. Premije v cekinih prejeli so gg.: Obreza iz Cerknice, Jeršan iz Unca, Mekinda iz Olševka, Dekleva iz Buje, Garcaroli iz Senožečega, Bemškar iz Žerovnice in Galaci iz Planine. Sreberne svetinje so pa prejeli: gg. Štefin iz Zaloga in Krajger iz Postojne. — Sploh je bilo prignano le malo živine. — Zares potrebno bi bilo za Cerknico, da se ustanovi tu štacija za žrebce, kajti iz tukajšnje okolice in celo iz Loža kobile v Postojno k žrebceem goniti, je dokaj zamudno in prizadeva kmetu veliko stroškov. — To je tudi uzrok, da se tukajšnji kmet ne peča toliko s konjerejo, kakor bi bilo želeti.

— (Včeranjji ljubljanski sejm) nij bil tako dobro obiskan kakor druge krat. Deloma je ljudi zadrževal dež, ki se je po noči vлил, deloma pa zavoljo dolenjskega sejma v Žuženbergu in Zatičini. Živine se je dosti prignalo in ima precej visoko ceno.

(Dalje v prilogi.)

— (Novo kopališče.) Kakor slišimo, odbor za napravo kopališča v Ljubljani svojim delom vrlo napreduje. Mi prav živahno pozdravljamo to podvzetje, ki bo odpomoglo velikej potrebi našega mesta. Kopališče bode zadržavalo posebne oddelke za gospode in dame, kakor tudi več kabin za kopanje. — Stroški so cenjeni na 10.000 goldinarjev, in se bode v ta namen oddalo 200 delnic po 50 goldinarjev; pri svojem delovanju se nadeja odbor podpiranja mestne občine, kateraj se gotovo ne bo odvišno zdelo, da dobi vendar enkrat kopališče, ki je tega imena vredno.

— (Strela.) Iz Črnič na Notranjskem se nam piše 14. sept.: Strela je udarila v romarsko cerkvo na Vituljah v stolp in je po vsi cerkvi mnogo poškodovala.

— (Strela.) Iz Dutovelj na Krasu se nam piše 14. septembra: Dne 7. septembra je treščilo v hišo g. Jožeta Rudeža v Tupelčah na Krasu in ubila v hlevu 6 živinčet, namreč 1 konja, 2 kravi, dve ovci in eno presico; poslopja pa strela nij užgala. Poškodovala je tudi hišo in od sebe spavnice gospodarja dveri razcepila.

— (Povodenj.) Od Gorice, dobro poldrugo uro v srenji Ozližano, je povodenj en hlev z vso krmo do čistega pobrala.

— (Od savinskega mosta) na slov. Štajerskem se nam piše 7. sept.: Imeli smo tukaj v saboto 6. t. m. veselico, kateri je bil namen zabavati šolsko mladost sv. Pavelške fare. Ob dveh po poludne je prišlo nad 250 otrok, spremljanih z godbo, in mnogo farmanov. Svečanost je bil v sè slovenskimi zastavami okrašenem hrastovji, blizu omejnene vasi.

— (Slavnosti stavljenja spominka na grob S. Jenku) 28. t. m. v Kranji se udeleži tudi slovensko pisateljsko društvo. — Kot govornik je od odbora delegiran odbornik dr. Zarnik.

— (Izgled nasledka dobre sadjereje). Nek vipavski kmet ima že zdavnaj dobro in vse hvale vredno navado, da nosi sem vsako leto sadje, in ga tukaj z lepim dobičkom prodaje. Ta prodaja mu nese v

delavnik vsak dan okolo 17, ob praznikih pa celo okolo 50 in leto za letom okolo 700 goldinarjev čistega dobička. Ali je morda to malo? Tako ravnajo pametni sadjerejci! porablja je koristno vsake ugodne priložnosti, da spečajo svoj pridelek. Naj se posnema takošni izgled!

— (Od strele ubita) je bila 7. septembra Jerica Sagadin, hči gruntnega posestnika v Stopnjah, v slovenjo-bistriškem okraji, ko je iz cerkve domu šla.

— (Nesrečen utopljenec.) Piše se nam iz šempeterskega predmestja v Ljubljani: V torek se je pri šempeterskem mostu nekaj strašnega prigodilo. Dolgograd nesrečnež pade ali skoči v vodo Ljubljanico, valovi ga zgrabijo, v sredo zaneso, nevarnost za njegovo življenje raste, ljudje se ob bregu nabirajo in pobalinje upijejo: „utonil bo, utonil bo!“, a nihče si poguma ne vzame, da bi topečega se iz mokre smrtne postelje rešil. Zdajci v diru pridirja velik mesarski pes in se zakádi v vodo in z glavo majaje in po pasje, kakor zna in ve, plava sultan proti sredi vode, kjer unesrečeni obupen boj bori z mokrim elementom za drago svojo kožo. „Pes ga bo rešil“ govore med gledalci na bregu in med pobalini, ki imajo na cellem prizoru svoje veliko — veselje! A „Urbanov pes, hudoben vès“, ne da bi po samaritansko utopljenca izvlekel na suho, — popade ga ljuto in mu vrat pregrize. Rudeča kri se razliva in meša po vodi okolo utopljenca, ki se še s slabimi močmi brani in je včasi že samo brada videti ga. Usmilijo se ga potem mesarski hlapci in ga izvlečejo iz vode, ali bilo je prepozno, nesrečnež pogine. „Kdo je pa ali kaj?“ vpraša človek, ki blizu pride. „Kozel je v vodo pal in so ga ven potegnili“, odgovoré. „A samo kozel, mislil sem da človek“, pravi oni in gre. „Kako je v vodo prišel?“ vpraša drug radovedno. „Hm, ali ga je nesrečna ljubezen, ali kaka defraudacija, ali melanholija gnala iskat smrti v vodi, ali se je le na mostu izpodteknil, o tem nij kozel pustil ni pisma ni patenta“, odgovori drug, jaz pogledam še enkrat zaklanega in unesrečega

kozla, denem roke na hrbet in zamišljen dalje korakam.

— (Iz Sodražice) se nam piše 5. sept.: Dan na dan se čujejo žalostna poročila od vseh strani o nesrečah po toči, ognji i. t. d. Strašen požar je tudi 24. avg. ob eni uri popoldne v Malem logu blizu Loškega potoka pokončal 14 poslopij, namreč 9 hiš in 5 drugih poslopij. Ljudem niso zgoreli samo poljski pridelki, temveč tudi obleka in hišno orodje. Škoda je čez 15.000 gold. Zima je na pragu, ubogi pogorelci si ne vedo kako pomagati!

— (Pesmarica dr. Razlagova) bode v drugem natisu te dni v „Narodni tiskarni“ dogotovljena in kdor se oglasi, dobi jo za 60 soldov v bližnji čitalnici. Obsega 240 strani (prvi natis jih je samo 208 imel); vseh pesnij je 300 in sicer iz stare Pesmarice 180, druge so na novo dodane. Večjidel so slovenske in hrvatsko-srbske, nekaj pa je tudi bulgarskih, čeških, slovaških, ruskih in poljskih. Pesmarica se dobiva tudi pri vseh knjigotržcih za isto ceno.

— (Utopljenec.) Iz Kranja se nam piše: Denes 10. so izvlekli izpod Kranjskega mosta mrtvo truplo človeka, ki je imel roke križem sklenene. Spoznali so v njem vojaka na odpustu, katerega je tukajšna policija pred 14 dnevi v neki krčmi kot klateža, ki nij imel nobenega izpričevalnega lista, zasačila, mu roke križem zvezala in ga proti mestu v zapor gnala. Toda med potom ubeži jetnik svojim varuhom in mahne naravnost v Savo najbrž z namenom, da bi jo prebredel in tako sovražniku ušel; a voda je bila pregloboka in je reveža z zvezanimi rokami požrla. Policija je za njim pritekla, pa ko nij bilo duha ne sluha, se vrne domu z mirno vestjo, da je spet koga zastonj lovila. — Ljudje govore, da zdaj ne bode več toliko dežja, odkar so tega človeka iz vode izvlekli.

— Društvo, katero misli zidati železnico Spodnji Dražberg-Celje, je dobilo od trgovinskega ministerstva podaljšanje koncesije za napravo tehničnega operata na dva meseca.

— (Ponarejen stotak.) Pretekli pondeljek je Franc Š. iz Poličan, ki je že večkrat bil zarad hudodelstev kaznovan, v neki koči v Dobrovcih v ptujskem okraji risal stotake, da bi ž njimi ljudi goljufal. V tem pridejo žandarji in ga baš pri delu zasačijo ter odženo v zapor.

— (Požar.) Pri krčmarji Luki Zakošku blizu sv. Štefana v celjskem okraji, je nek hudobnež zažgal parno. Pogoreli so hlevi s slamo in senom in dosti hišne oprave. Škoda znaša 2000 gl. Poškodovani nij bil zavarovan.

— (Tatvina.) Okolo Maribora gredo tatovi posebno na krave. V noči 6. t. m. je bila revni kajžarci Katri Grege v Selnicah nad Mariborom krava ukradena, pri Ruškem brodu čez Dravo prepeljena in v Maribor odgnana. Dozdaj še nij najdena niti krava, niti tatovi.

— (Tat, ki rad kadi.) Pri sv. Barbari poleg Ptuja je bilo konec pretečenega meseca pri tamošnjem kramarji ulomljeno in ukradeno 200 paketcev tabaka in 400 cigar.

— (Kolera) se je prikazala v Vuherjih pri Dravi, v marenberškem okraji. Zatrošena je bila po tujcih iz Ogerskega, kjer še zmirom hudo razsaja.

— (Od strele ubitih) je bilo to poletje samo v judenburškem okraji na zgornjem Štajerskem 364 — volov in krav, ki so se pasli na planinah.

Politični razgled.

Notranje dežele. Volitve za državni zbor se bodo vršile v kmetskih skupinah na Goriškem in v Istri 15. oktobra, na Češkem 13. oktobra, v Trstu 10., 13. in 16. na Nižje- in Gornje-Avstrijskem 14., na Kranjskem 16., na Štajerskem, Moravskem in v Bukovini 20.; v mestih in trgih na Goriškem in v Istri 15., na Češkem, Nižje- in Gornje-Avstrijskem 20., na Moravskem in Bukovini 22., na Kranjskem in Štajerskem 23.; trgovinske zbornice v Gorici 16., v Istri 15., v Trstu 20. oktobra, v Lincu, Brnu in Olovcu 24., trgovinske zbornice na Češkem in

v Bukovini 25., trgovinske zbornice na Nižje-Avstrijskem in Štajerskem 27.; veliko posestvo v Istri 19., v Gorici 23., na Gornje-Avstrijskem 25. na Moravskem in v Bukovini 27., na Nižje-Avstrijskem in Štajerskem 28., na Češkem 29. in na Kranjskem 30. oktobra. Na Koroškem bodo v kmetških občinah 13., v mestih 18., v trgovinski zbornici 23. in v velikem posestvu 25. oktobra; na Gališkem v kmetskih občinah 17., v mestih 23., v trgovinski zbornici 27. in v velikem posestvu 29. oktobra.

Poslednje dni je bilo mnogo *volilnih* shodov, v katerih so se kandidatje za državni zbor predstavljali in svoje programe volilcem razvili.

Za hrvatskega bana je imenovan Mažuranič.

Vnanje države. Ruske novine prinašajo vest, da se urad vojnih inženerjev bavi s pomnoženjem deželne obrambe. V Dubnem, v volhinijskem guberniji in pri mestu Osovecu na poljskej meji se bosti zidali dve trdnjavi Varšava se bode prestrojila v vojno središče.

Švicarska pregledovalna komisija je tikoma jezuvitov določila, da se nena noben samostan za-nje iz nova zidati, niti kak star jim prepustiti, da pa je kantonalnim uradom vedno pripuščeno, samostane ali druge take duhovske hiše nadzorovati.

Španjski korteri so potrdili postavni načrt, ki predsedniku izvrševalne sile prepušča največje oblasti, a zavrgli so s 54 proti 39 glasom zahtevanje levice, ki je terjala, naj se obsodbe na smrt predlože kortesom.

Pri Tolozi je napalo 10.000 mož vladne vojne pod vodstvom Santa Pana in Loma četo Karlistov, ki je štela 14.000 mož, in katero je poveljeval Don Karlos sam. Karlisti so bili hudo tepeni, da so zbežali in popustili zastavo in devet topov.

Nemškutarja ali Nemca nikdar ne volimo!

Volitve, imenitne bomo kmalu imeli. — V zadnjič, možje slovenski, smo vam govorili in svetovali, da pri volitvah ne poslušate

tiste duhovne gospode, ki imajo bolj sree za svoje farške pravice, kakor pa za pravice kmetove in narodove. Denes pa vam imamo tudi veljavno besedo govoriti, če vam od vsega srca svetujemo: še bolj se varujte poslušati ali celo voliti Nemca ali nemškutarja za svojega volilnega moža ali poslanca. Nemca ali nemškutarja nikoli, ta je nam in našim pravicam še bolj nevaren.

Nemca ne poslušajmo in ne volimo za svojega poslanca, ker on nij naše krvi, nij našega rodu; za to nema srca za nas in za naše težave in on bo — če ima prav zdaj le sladke besede — zmirom le nemške pravice branil, naših slovenskih nikoli. Nemeč je in bo zmirom na to gledal, da bi on nad nami Slovenci gospodaril. Tega pa mi ne smemo pustiti. Mi moramo biti sami gospodarji v svoji domovini. Kakor Nemci niso še nikoli nobenemu Slovencu privolili, da bi jim na Nemškem gospodaril, tako tudi mi ne smemo dati, da bi tuji ljudje, ki so se pri nas naselili prej ali še le zdaj, prvo besedo govorili in starešine bili. Saj imamo svoje slovenske može in učene gospode, ki so naše krvi in našega rodu.

Svoji k svojim govori pregovor. Tako delajo vsi drugi narodi. Ogrji so se dolgo dolgo bojevali za svoje pravice, predno so jih dobili. Bog ve kolikokrat so volili. Cearski ljudje so jim silili nemške ali nemškutarke poslance, ali Ogrji, Mažjari, so zmirom volili le svoje rojake, svoje domorodce, ki niso s tuje držali. Za to so čez dolgo časa svoje pravice dosegli, in še več nego jim gre. — Isto tako Hrvatje volijo zmirom le narodne Hrvate. Čehi in Pemci so morali že dostikrat voliti, ali vselej so le svoje ljudi volili, gospode svojega rodu, in za nobeno ceno se niso dali ne podkupiti ne pregovoriti, da bi bili volili koga, ki nij bil pravi Čeh. Torej, — če voli Nemeč Nemca, Mažjar Mažjara, Hrvat Hrvata, Čeh Čeha — lepo vas prosim — ali bi ne bila črna in grda sramota za Slovence, da bi ne volil Slovence, ampak tujea, Nemca ali nemškutarja.

Da, bila bi sramota, ko bi mi Slovenci ne volili moža domačina narodnjaka; bila bi sramota, ko bi naš rod nič na sebe ne držal in na svojo čast, temuč bi izbiral tujce Nemce ali domače nemškutarje za poslance. Kakor Nемеc, tako je nevaren nemškutar. Kajti kdo je nemškutar? — Tisti ki nemškuti, tisti, ki rajši s tujimi Nemci vleče, nego z domačini narodnjaki. Tak je za našo domovino škodljiv, če je prav še tako pošten človek. Tacega nikdar ne voliti, ker on je izdajalec svoje krvi in svojega roda.

Kaj ne, kmetje in možje slovenski, tisti ptič, ki svoje gnezdo onečisti ali ga celo zapusti, nij nič prida; tist človek, ki v skledo pluje, iz katere se je najedel, je zanikern človek; tist sin, ki ga je sram svoje matere in svojega očeta, ki sta ga ljubila in izredila, nij nič prida sin, nema dobrega srca in nij vreden, da bi ga spoštovali ali mu kaj zaupali. — In glejte tak ptič, tak človek, tak je nemškutar. On zasmehuje svoje rojake, zaničuje govor in jezik svojega rodu, in ga je sram, da je Slovenec, za to se štuli Nемеc postati in vleče z Nemci, našimi protivniki. Nemškutarja zato nikdar ne volite in nobenega, ki nij naš narodnjak.

Če pa mi tako govorimo, ne mislite, slovenski možje, da mi morda nemški jezik iu govor sovražimo, ali da čemo nemško odpraviti. Ne, temuč mi pravimo: če človek več jezikov zna, več velja. Za to se bodo bistrourni Slovenci, katerim je treba, zmirom učili tujih jezikov, nemškega in laškega. Samo to hočemo, da se nam naše domače ne zaničuje, da se slovenski jezik na naši slovenski zemlji kot prvi spoštuje. Srajca je bližji života nego suknja. Svojo slovensko mater imamo rajši kot tujko Nemko ali Lahinjo. Nečemo, da našo slovensko domovino Nемеc pod sebe spravi, nečemo, da se lepi govor naših slovenskih očetov spodrine. Za to ne volimo ni Nemca ni nemškutarja!

Gospodarske stvari.

O gnoju.

Spisuje Blaže Pernišek.

Slovenski kmetovalci! Delajte si umetna gnojišča, da ne boste vozili na njive tacega gnoja, kakor da bi hoteli z njim rastline slepariti. Ne le človeku, ampak tudi rastlini tekne dobra, neizpridena hrana. Ta imenitna rastlinska hrana se pa po sedanjih slabih gnojiščih slabi, na mestu da bi se izvrstna delala po podoravanji, kar je pa le po umetnih gnojiščih mogoče.

Gnojni kup naj je visok 4 črevlje, črez pol peti črevelj ne sme biti visok, da ga more promakati gnojnica, s katero ga polivaš. Gnojnica namreč pomaga, da se gnoj ne užiga, ker ga hladi. Zgoreli gnoj je skoraj ob vso moč, in nij vreden, da ga daleč voziš, ker se je vsa gnojilna moč v zrak izkadila in na tla ocedila.

Da za gnojišče ne odločiš niti premalega, niti prevelicega prostora, vedi, da za 1 konja (kobilu) treba 106, za 1 vola (kravo) 76, za drobninče pa 9 štirjačnih črevljev velicega gnojiščnega dna.

Gnojišče naj je v senci, da ga solnce ne propeka ter ne vleče iz njega gnojilnosti (amonjaka). Amonjak iz gnoja neverjetno rad izpuhti, ako je preveč toplote v gnoju. In amonjak je duša v gnoju. Ako gnojišča ne moreš narediti na severnej strani živinskega hleva, naredi mu pa dosti veliko streho za senco. Za podoravanje suhi gnoj nij vreden počenega groša. Streha pa mora tudi zato biti nad gnojem, da ga slabo vreme (deževnica) ne izpira. Tudi salata je slaba jed, ako osoljeno, zabeljeno in okisano z vodo opereš. Da pa skozi dno in od stranij ne bode dotekala voda v gnoj in da mastna gnojnica iz gnojišča ne bode mogla odtekat; skopati treba okolo gnojišča 3 črevlje globok, 3 črevlje pa širok rov (graben), iz katerega odhaja voda po odtoku. Okolo gnojišča pa sezidaj kakošne 4 čevlje visok zid z dobrim apnom, da ne izpušča in ne vpušča; tudi je dobro, da na strani znotraj natolčeš 1 črevelj na debelo ilovice, na ilovico pa deni opek (cegla) ali plošč.

Dno mora viseti proti gnojnišnici, v katero se cedi gnojnica izpod gnoja in iz hlevov, ako je to mogoče izpeljati. Dno mora biti za vsak seženj dolgoti 2 palca strmo. Gnojnišnica naj je globoka 6 črevljev, pa tudi široka in dolga po 6 črevljev. To bi bilo pa prav dobro s cementom obzidati po straneh in dno. Iz gnojnišnice zajemaj vsaki teden (ko je vročina, še večkrat) gnojnico in polivaj gnoj z njo. Ko kuharice pečenko peko, tudi jo polivajo z maščobo, ki se je iz nje nacedila in to daje moč in veljavo pečenki. Prav to velja tudi o gnojnici in njenem polivanju. Žalibože! večina slovenskih kmetov pa je tako slepih, da ne vidijo velike škode, katera se godi s tem, da jim odteka gnojnica od gnoja — in še celo v take prostore, koder ničesar ne koristi, n. pr. v potoke, po cestah i. t. d.; pa tudi po drugod malo pomaga ali še celo škoduje, ker je prehuda sama. Tak gospodar je enak kuharici, ki pusti, da teče juha iz lonca izpod mesa, in vendar ima juha več moči, nego meso kuhano; tako tudi gnojnica več gnojnosti, nego gnoj. Najboljše je, ako si daš narediti sesalko (pumpo) iz lesa, katero lahko obračaš, ko polivaš z njo; ona malo stane.

Ako je mogoče, naredi gnojišče v priro-
čnem kraju, da lahko prideš z vozom do njega.

(Dalje prihodnjič.)

Kako se stenice pokončavajo.

Po hlevih in posteljah se ugnezdjujejo rade stenice. Ako bi se jih rad znebil, ravnaj tako-le:

Vzemi tenkih bekovih vejic, olupih jih, pa jih zveži v butarice, in sicer v eno butarico toliko, da jih lahko z obema rokama obsežeš, pa jih položi pod postelje, ali sploh na take kraje, kjer si stenice videl. Duh teh šibic privabi stenice. Šibice smejo se hraniti eno leto, pa so še dobre. Po dnevi se stenice skrijejo v butarico, in tu jo lahko odvežeš in jih potolčeš.

Griza pri svinjah.

Odstavljeni prasci se najbolje prežive s kislim mlekom; devetim bokalom se doda

2—6 lotov mizarskega lima. Lim se razpusti v kropu, in se vlije v mleko, katero se potlej v majhene košččke strdi. Tako pripravljeno mleko prascem prav dobro tekne, ker se griza zabrani, ako se dodasta dva lota; ako pa imajo prasci že grizo, doda se 6 lotov lima, pa se gotovo odpravi. Kot daljne zdravilo se pridene mleku od začetka malo, potem čedalje več pšeničnih otrobov in malo ječmenovega in ovsenega zrnja, pozneje pa navadna svinjska jed.

Sredstvo zoper miši v kaščah.

Zoper miši v kaščah, ali sploh, kjer so, je najboljše in gotovo najcenejše sredstvo divja komilica; miši duha te rastline ne morejo prenašati. Zato si naberi divjih komilic, in jih potresi po krajih, kjer so rade miši, in kmalu bodo zbežale.

— V štajersko-slovenskih vinogradih bo trgateg srednja; kako pa bo vino, se zdaj še ne da določiti. V Slovenskih Goricah so trte po nekaterih vinogradih zelo polne, v drugih pa tako, da je človek uže lahko zadovoljen; v Pohorji v vinogradih precej lepo kaže, v Ljutomeru in Ormuži prav dobro.

— Sadja letos na Kranjskem nij nič, drugod malo. Le v nekaterih okolicah na Bavarskem, Brunšviskem in južnem Ogerskem ga je nekaj. Češpelj je le ob Renu, na Koroškem, in na Ogerskem veliko; orehov pa skoraj nikjer nič nij.

Razne stvari.

* (Davkov) se je plačevalo leta 1849 v naši polovici Avsrije 88 milijonov, t. j. 5 gld. 17 kr. na eno glavo. — Leta 1870 pak se je plačalo 357 milijonov gld., torej 17 gld. 85 kr. na eno glavo vsega prebivalstva. Torej je davek več kot trikrat tolik. — Ali poleg tega je tudi poljedelski kapital narastel. Tačas je nad 3 milijone oralov več na novo obdelane zemlje.

* (Velikansk požar) je bil v Havanu v Ameriki. 20 ljudij je mrtvih, škode je pa 8 milijonov.

* (Vse v duhu.) Pravijo, da je sveti oče dovolil svojim vernim božja pota „v duhu“, in da je tistim, ki se teh božjih potov v duhu udeležijo, obljubil „popolne odpustke“. Iz goreče hvaležnosti do svetega papeža sklenili so nekateri možje v Hajdi na Češkem, da bodo začeli v duhu pobirati denar za papeža, da se mu vsaj v duhu polajša strašno trpljenje, ki ga ima kot „gladen jetnik“. Reči se mora, da so ti možje strašno veliko denarja v duhu položili svetemu očetu pred noge, za kar ga naj liberaluhi ne zavidajo.

* (Ljubeznjiv brat.) V Šajpsu je imel nek kmet svojo sestro že štiri do pet let zaprt v nekej strašno majhni sobi, v kateri je bilo vse tema, le majhna linica se je odpirala, da se je zaprti dajala jed skozi njo. Za posteljo je imela kup slame, ki je bila pa že vsa gnila, ker se je malokrat čedilo. Ko je sodnija to zvedela, je šla ter oprostila ubogo jetnico, ki je bila pa že nora postala. Ko je prišla zopet na luč, si je oči tiščala, ker se ji je preveč bliščelo po tako dolgi temi. Pila in jela je strašno poželjivo. Kmet je zdaj pred sodbo.

* (Utopilo) se je pri Halifaxu v severni Ameriki 56 ladij.

* (Rusko šolstvo.) Rusija izdaje na leto za šole 32 milijonov rubljev. V Rusiji je 8 univerzitet z 8000 študenti, 130 gimnazij in 20 progimnazij. Poleg tega še 57 gimnazij, in 121 progimnazij za ženske učenke, katerih je 17.000. Število šol se od leta do leta rapidno množi. Iz tacega naroda more preko 50 let kaj postati.

* (Kolera) je na Dunaji čez dalje hujša. Od 3. do 4. sept. je zbolelo 123 ljudi na tej bolezni in tako vsak dan več.

* (Italijanska razbojnika.) 2. septembra so v Potenci na Napolitanskem dva razbojnika obesili, od katerih je eden imel 28, drugi pa 23 umorov in pobojev na vesti. Zraven teh dveh so obsodili tam še drugih 19 razbojnikov ob enem na smrt.

Tržna poročila.

Iz Pešte. 13. septembra se je pripeljalo novega žita veliko na trg, posebno pšenice, in človek si sme misliti, da se ga ne bode letos nič več toliko pripeljalo. Zato se je pa tudi veliko kupcev našlo. Prodalo se je pšenice 200.000 centov po 7 gld. 22 kr. do 7 gld. 29 kr. Z režjo prodajalci niso smeli bahati, ampak morali so cene za 10—15 kr. znižati. Prodalo se je reži 10.000

vaganov. Po ovsu se je malo povpraševalo, pa se ga je tudi malo pripeljalo. Zato je padel samo za 5—7 kr. Prodalo se ga je 6—8000 vaganov po 1 gld. 75. Koruze se je prodalo po ceni preteklega tedna 10.000 centov. Ječmena se je prodalo 15.000 vaganov po 5—10 kr. ceneje, ko oni teden. Fižol, beli, stari je bil po 4 gl. 50 kr., do 4 gl. 75 kr., novi po 5 gl. do 5 gl. 40 kr. Proso po 4 gl. vagan. Leča po 4—6 gld., grah po 6 gl. do 6 gl. 25. kr.

Iz Dunaja 13. sept. Kupci so se držali, zato je bil kljubni znižanih cen trg slab. Pšenice se je izpečalo samo 30.000 vaganov po 7 gl. 40 kr. do 8 gl. 20 kr., tedaj za 20 kr. ceneje, kakor oni teden. Tudi rež je bila po 15 do 20 kr. cenejša, prodalo se je komaj 600 tisoč vaganov po 5 gl. 95 kr., do 6 gl. 45. kr. Ječmen se je v ceni obdržal, ker se je kupoval za izvažanje in za pivovarne. Prodalo se ga je 22.000 vaganov po 4 gld. 35 kr. do 4 gld. 60 kr. Koruza se je podražila za 10 kr., in se je nekaj prodalo po 5 gl. 25 kr. Ovsu se je veliko prodalo, in sicer po 7—8 kr. ceneje, kot oni teden; plačeval se je po 1 gl. 75 kr. do 1 gl. 96 kr. Moki se je cena za 25 kr. znižala.

Tržne cene.

V Ljubljani 17. septembra 1873.

Pšenica 7 gl. 80 kr.; — rež 5 gl. 90 kr.; — ječmen 3 gld. 60 kr.; — oves 1 gl. 80 kr.; — ajda 3 gl. 80 kr.; — prosó 3 gl. 60 kr.; — koruza 4 gl. 60 kr.; — krompir 2 gl. — kr.; — fižol 6 gl. 20 kr. — masla funt — gl. 55 kr.; — mast — gl. 38 kr.; — špeh frišen — gl. 34 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 2½ kr.; — mleka bokal 10 kr.; — govedine funt 26 kr.; — teletine funt 32 kr.; — svinjsko meso, funt 28 kr.; — sena cent — gl. 85 kr.; — slame cent — gl. 80 kr.; — drva trda 7 gld. 20 kr.; — mehka 5 gl. 20 kr.

V Mariboru 13. septembra: Pšenica po 7 gld. 60 kr.; — rež po 5 gld. 50 kr.; — ječmen po 4 gld. — kr.; — oves po 2 gld. — kr.; — koruza 5 gld. — kr.; — pšeno 6 gld. 40 kr.; — ajda 4 gld. 80 kr.; — krompir po 1 gold. 18 kr.

Iz Ptujja 13. septembra: Pšenica 7 gld. 10 kr.; rež 4 gld. 80 kr.; ječmen 3 gld. 40 kr.; oves 1 gld. 15 kr.; koruza 4 gld. 80 kr.; ajda 4 gld. 20 kr.; krompir 1 gld. 80 kr.; seno 1 gld. 70 kr. cent; slama 1 gld. 40 kr.

V Gradcu 13. septembra: Pšenica 6 gld. 90 kr.; — rež 4 gld. 20 kr.; — oves 2 gld. 5 kr.; — koruza 3 gld. 90 kr.; — ajda 3 gld. 90 kr.; — seno 1 gld. do 1 gld. 70 kr.; — slama 70 kr. do 1 gld. 20 kr.; — cent premoga 40 kr.; ječmen 5 gld. 20 kr.

Loterijne srečke:

V Trstu, 13. septembra: 14. 2. 23. 88. 78.

En sreberni goldinar velja 1 gold. 6 kr. v bankoveih.